

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԿՈՆԿՐԵՏԻՆԻ

Աշխարհային կառույց
 Տարեկան 10 մր.
 Վեցամսեայ 5 »
 Երեսամսեանի հա-
 մար տարեկան 12 »
 Վեցամսեայ 6 »
ԿԱՆՈՒԿՎՈՒՄԸ
 —) —
 Գրութիւնք եւ շնորհակա-
 նութիւնք —) —
 Իմաստցումն ճոյր 20 ամե-
 իսի Ե. Երեմիան աւելի ան-
 գամներու համար 20 Օլո
 զեղէ կըլլայ :

ՄԱՐՏԻՆԻ

Նամակ եւ դրամ դրկել
 Խմբագրութեան հասցեին
 ПИКЪ
 Варъ
 Redaction du journal
 «Charjoun»
 Varna (Bulgarie)

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
 ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԻ ՉՈՐԵՔԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ ԹՐԵՐԸ

(ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ)

(ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ)

ՊԵՏԱՍՆԱՆՍՈՒՅՑ 3 ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ

ՍԱԿԱՐՈՅԾՆԵՐ

Ամէն հասարակութեան մէջ կան կարգ մը երկոտանիներ, որոնց «մարդ» անունը տալը մեղք է :
 Ստոնք հասարակութեան մահաբոյժներն են, որոնց թիր կը շատնայ մանտանդ այն ատեն, երբ հասարակութեան ներքին կամ արտաքին գործերը խառնակ վիճակ մը կ'անեն :
 Հայ ժողովուրդը ամենէն աւելի կրնայ պարծնել իր երկոտանի մակարայժներով :
 «Եւր ջուրը կը պղտորի, ճիւղնորսները կը շատնեն», կըսէ ժողովրդական առածը :
 Հայութեան ջուրերը պղտորած են և ամէնքը ձուկ որսալու են ելած :
 Մէկին ուռկանն է լրագիր մը, որ ինչի մը կրօնաորի զգեստը, երրորդ ինը յիգափոխութեան մարտը ու վեճ անուրը և այլն :
 Եւ որք կը շարունակուի :
 Յանգուզն, խիզախ ու անմաքոր են այդ արարածները :
 «Նպատակը միջոցը կարգարարընէ», ահա՛ անոնց էն զերգայն սկզբունքը :
 Հայ մահաբոյժը պատրաստ է սարի տակ առնել թէ՛ անհատի մը պատիւը, թէ՛ անոր բնական կեանքը, թէ՛ մտքակային ամէն սրբութիւնները միայն թէ յոյս ունենայ :
 «Ո՛ր ամէն էր զազիր քոյր թիւնը քաշքշուր համար ոսկոր մը բաժին կելլայ» :
 Ատոնցմէ մէկը կանուանարկէ աս ու ան մարտը գործիչը, լոկ խօսք մը բառ, քանի մը անձեռու քննարկը շործ ըլլալու հրամար :
 Արիչ մը ստիպելու կընէ մեր կեանքի մէջ փայլուն ստապեր կազմող երեւոյթներն ու անձերը, որ պէտք չի քանի մը ազանքու հաճոյսնայ, քանի մը փարս ու զորմութիւն ստանայ :
 Երրորդը վէպի ձևով կը մտնէ աս ու ան պարկեշտ անհատի ընտանեկան գաղտնիքներու մէջ, անոր մասնաոր կեանքին սահմանները : . . .

Ան կայրափոխէ, կազառաղէ ուրիշի մը խօսքերը, տարբեր խօսքեր կը գնէ ձեր բերանը, ձեզի մեզաոր ցուցներու համար :
 Այս ամէնուն պատճառը ապրելու միջոց մը գտնելն է :
 Տուէք անոր քանի մը դաճեկան և ան ձեզի միջնեւ երկինք կը բարձրացնէ . . .
 Այս է հայ մահաբոյժի պատկերին խոշոր գծերը :
 Անոր հոգւոյն անձանթ են խիզճն ու աղնուութիւնը, սկզբունքն ու շիտակութիւնը :
 Յնոր համար չկայ և ոչ մէկ սրբութիւն : Ամէն բան կընէ, միայն սղուա մը, նիւթական, խեղճուկ ու ստաք սղուա մը քաղելու համար :
 Ամէն մարտը մարդ երեսպէսք է գարձնէ այդ տեսակ ողորմելի սողուններէն : Հարածելու է զանոնք, ձգելու չէ, որ շանչ առնեն . . .
 Ատոնք վարակիչ ախտեր են, որ կրնան նիւթի ու քայքայել ամբողջ հասարակութիւն մը :
 ՔԱՐԱՍ

ԻՐԱՊԷՆ ԿՕՂԻՅԷՒ ԳՍԸ

Իւրաքէն Կօճիյէ հեղինակն է «Բանակը Ազգին զէմ» անուն գրքին որ անցեալ աշնան այնքան ազմուկ հանեց Պրանսայի մէջ :
 Կօճիյէի գիրքը ամբողջովին ի վեր կը հանէ այն ազատութիւնները, անարարականութիւնը ու ֆիզիքական ախտերը, որոնց բոյն գարձած է բանակը Պրանսայի մէջ, յուսի կողմակերպութեան կամ մեծերու անպարտաճանաչութեան հետեւանքով Եւրպէն օճիյէ անշահախնդիր հայրենասէրի մը խանդավառ սգեւորութեամբ, իր յատուկ անդիճելի տաղանդով մի առ մի նշանակած է ումէն ինչ որ տեսած կամ լսած է բանակին մէջ : Մեթ լիւստ ու քոյրացկոտ, մերթ հեղինակ ու սինիք, մերթ կատաղի իր անխնայ յարձակումներուն մէջ, Կօճիյէ ուղած է ժողովրդին

հատկեանք ինչ որ Հանրապետութեան այլատեւած զեկավարները կը ճգնին ծածկել իրմէ, իր հայրենիքի զաւակներուն մատնանիչ ընել ամէն սրմութիւն մէջ գործուող խեղճան շարիքները :
 Բայց Հանրապետութեան զեկավարները, որոնց դատապարտութիւն էր Կօճիյէի գիրքը, չուզեցին ըմբռնել հեղինակին մէջ բերած իրողութեանց վաւերականութիւնը ու անոր զգացմանց անկեղծութիւնը : Գրքին զանազան էջերէն մէկ քանի խիտ ու նախատալից բացատրութիւններ վերցնելով, ամբաստանեցին Կօճիյէն իբր անպատու բանակին ու հայրենիքին : Այն ատենի պատերազմական նախաբարը գատ բացառանուն բանակին գրքին հեղինակին զէմ : Իբր ամբաստանութիւն կը յիշատակէր գրքին զանազան էջերուն մէջ գործածուած բառեր, նախադատութիւններ, զորս իրարու քով բերած էր իր ամփոփումը հեղինակին զգացմանց ու գաղափարներուն, խեղճէս խեղճութիւններով Կօճիյէի գրածին ճշմարիտ խնայուած : «Ենամու սնաւատութիւն, ստոր նախանձոտութիւն, առասպելական խաւարողութիւն, խորհրատանք, եպիլեպի հաճոյակատարութիւն, ոչինչ փոռած է հրամանաւորութեան մէջ 1870էն ի վեր նոյն զինուորները չիկան այլ ևս, բայց պետերը նոյնը են» :
 Ահա ինչպէս իր մը բանակին ուղղած մեծ նախատիք մը նկատուեցաւ, թէ և իրողութիւնը այդ կը ներկայացնէ :
 Այս գտն էր որ անցեալ շաբթու Բարիլի մէջ տեղի ունեցաւ : Պրանսական մամուլին ազատութեան նախանձախնդիր անհատները անհամբեր երգուեալներուն դատաւճոխ կը սպասէին : Պրանսական բանակին թերութիւններն ու զորանոցի ազականոց կեանքը արդէն ծանօթ էր ամենուն, ու փորձը ցոյց տուած էր Կօճիյէի գրածներուն ճշգրտութիւնը : Նոյն գաղափարները լրագիրներու մէջ շատ անգամներ արտայայտուած էին և ոչ

«ք համարձակած էր բողոքելու կամ հերքելու : Ամենէն պահպանողականներն իսկ կը ցաւէին բանակին ներքին վիճակին վրայ : «Չորանոցը կապականէ ու կը փտտեցնէ Պրանսան ալբորականութեան և սիֆիլիսի մէջ : Եւ որոնք են որ զայն պարտաւորիչ կընեն. անոնք որոնք երբեք հոն չեն գացած ու բնաւ չեն երթար կը գրէր Կօճիյէ, ու քիչ կամ շատ տարբերութեամբ նոյն խօսքերը միշտ կը կրկնուէին Պրանսայի մէջ : Պատերազմական նախաբարը չէր կրնար լուռ մնալ այն տեսակ պարագայի մը մէջ՝ երբ արդէն Տրէյֆիւսի խնդրին վերաբնութիւնը սկսած էր բանակին վարկը ստորնացնել : Ուստի ազգ. պատուոյ գտու բացառ :
 Արքա՛ն ալ շարամիտ ու բազմախնդիր մակարայժներ ժողովրդին զգացումները շահագործել աշխատին, չեն կրնար խեղճել անոր մէջ ճշմարտութեան ձայնը : ոչ կամ կանուխ ժողովուրդը կը մերկացնէ անոնց դիմակը : Երգուեալներուն վեճերը, սրով Կօճիյէն ազատ արձակուեցաւ, հաստատութիւնն էր բանակին անկախութեանց ու գէշ կաշմակերպութեանը և միանգամայն անուղղակի դատապարտութիւնը բանակի պետերուն՝ որոնք փոխանակ շարիքին դարմանը խորհելու, կաշխատին յայտնի ճշմարտութիւնները թաքցնել գրուածքները խճճելով : Իբրու է թէ յաճախ հրապարակագիրը կը ստիպուի ծանր ու նախատական լեզու գործածել, բայց ստիպա անհրաժեշտ է : Հրապարակագիրը : ըսաւ Գլէմանսո իր պաշտպանողական ճառին մէջ, նաւաստի մը կը նմանի. որպէս զի լսելի ընէ իր ձայնը, ձայնատար գործիքի մը պէտք ունի, և էթէ ամէն հրապարակագիր նոյն համարձակութիւնն ունենայ, չուտով կը մարքուին ազգերու մէջէն արժատացած ցեցերը ու հինաուրց ունակութիւնները :
 Շահապ
 —) —)

կան ինչ մէկն է. քանի որ չարախոսարարութեամբ է հոն մտնում. Օտարա-հպատակները այս բանտային ու ի-տազանացութենէն ազատ են:

Հիւրանոցները իրատեսակութեամբ սակ են, իրենց բնույթով և թէ հոն մը առաւ, ալ չան վտանակներու պէս իրարու ետեւէ հոն կը խուժեն: Պանդոկապետը երկար հարցաքննութենէ մը կանցնեն, ո՞վ է եկողը, երբ եկաւ, ինչո՞ւ եկաւ, ո՞ր պիտի ուրիշն որ մէկու մը բան մը չըսէ: Աս հետազոտութեանը ճանաչանք ան-տանելի են ան զառապի հայերուն համար. որոնք իրենց առեւտրական գործերով կուզան հոս. բարտը չող-ջունելու համար ստիպուած են սեռակ մը հարկ վճարել անօթի լրտեսնե-րուն:

Ձի մոտնաձ քանի որ, սակէ քանի որ ամիս անաջ վասնայէն զաղթա-կան հայ մը, Պատրիարքային գարու օղակն, Արթին Լիքնատին գրածնե-րէն խարտելով, Պոլիս կուգայ: Այս Արթին Լիքնատին չորքենաւ կերթալ նորեկը գիմաւորելու. եւ զայն ուղ-ղակի ոստիկանութեան զուտը կա-ռաջնորդէ, ուր կը մնայ մինչեւ այ-սօր: Անկէջ ի վեր մէկ քանի ան-գամներ կերթալ բանտ այցելութեան միշտ օտաւ ու փոտ խոտոտութեան տա-լով: Օր մըն ալ «ամէն աշխատանք ի դերեւ ելաւ» կըսէ ու կը մեկնի: Կերեւայ թէ հիմակ ալ Պատրիարքա-րանը կառավարութեան հետ խօսք մէկ բրած, սկսած է կեղծ խոտոտու-նքով օգտած մարդը Պոլիս բերել ալ ու յետոյ բանտը նետել:

ԱՂԵՂ

Եսալ, 4 Մարտ

Նախորդ նամակաւս իմացուցած էի Սերոպիոյ հայ գաղութի ա-ւաջնորդ Գեորգ Գեորգ Եպս. Իւ-թիւնեանի հոս ժամանելը և մէկ քանի օր մնալով՝ Սուշավա մեկ-նելը: Սակայն սրբազանին այս անակնկալ մեկնումը մեծ կաս-

առաջ «պայծառ ճրագ» մը եղած են մարդկութեան համար, պիտու թեան անկողնի առկա խամբեցան, խամ-բեցան ու հանգան, ինչպէս ձէթի ճրագը էլէքարական «վոլթեան» ա-ղբի հոյր լոյսէն:

Պարզեցաւ, որ մարդը մնացած կենդանիներէն է սերած եւ անոնցմէ ոչ մէկ էական տարբերութիւն ունի: Միակ տարբերութիւնը զարգացման աստիճանի մէջն է: Չկայ մտաւոր, հոգեկան եւ քննադիտական կարողու-թիւն մը, որ մարդն ունենայ եւ կենդանիները չունենան:

Տարու ինի վարդապետութիւնը պարզեց, որ գոյութեան կոնիւր յա-տուկ է եւ մարդկային հասարակու-թիւններուն, ինչպէս եւ կենդանի-ներուն:

Ներկայ ընկերագրութեան միակ, ձգտումն է մարդը երջանիկ ընել: Բայց «երջանկութիւն» բառը յա-րաբերական հասկացողութիւն մըն է, որ ամէն սննդ իր սեփական ըմբռնու-մին յարմար կը բացատրէ:

Ինչ բացատրութիւն ալ տալու ըլլանք «երջանիկ» բառին, այնուա-մենայնիւ պիտի ընդունինք, որ ստամոքսի կոպիտ ու անասնական ինքրի լուծումը անոր (երջանկու-թեան) անհրաժեշտ եւ առաջին պայ-

կածի մէջ ձգեց բոլոր Ռուսմանիոյ հայերս:

Աժմ ցաւով կ'իմանանք, որ Ռու-մանիոյ արտաքին գործոց նա-խարարին կողմէն արգիւտուած է եղեր Գերապատիւ հօր մուտքը Ռուսմանիոյ մէջ, և այս շարեաց պատճառը եղած է Տ. Աթանաս ք. Նյ. որ Պոթուշան քաղաքը պաշ-տօն կը վարէ: Յիշեալ Տ. Աթա-նաս քահանան, Պուքրէշի Տուճ-կական գեապանին կըսէ թէ, սրբազանը հայ յեղափոխականաց պարագլուխն ըլլալով եկած է Ռուսմանիոյ հայերը գողութու: Ասոր վրայ տաճկին գեապանն ալ սղակի արտաքին գործոց նա-խարարին կը դիմէ և սրբազանին երկրէն դուրս արտաքսումը կը խնդրէ:

Այս այն Պոլսոյ հանրաժանօթ Աթանասն է, Նալըմին բարեկա-մը. որ իր մատնութիւններով այնչափ անմեղ հայեր բանտե-րուն մէջ լեցնել տուած էր, եւ հոն իր պաշտօնը աւարտելէ ետ-քը «նցած» Պոլկարիոյ վառնա քաղաքը: Բայց տեղւոյն հայերը արգէն անոր ինչ անձ ըլլալը հասկցած ըլլալով՝ կառավարու-թեան միջոցաւ իրբեւ լրտես զուրս վաճառել սուրին: Աժմ Տ. Աթանաս Ռուսմանիոյ Պոթուշան քաղաքը կը գտնուի, ուր սկսած է նորէն մատնութիւններ ընել: Արդեօք այդ անարժան քահանան իր սրտին մէջ չըզգար թշուառ հայ սղակի քաջած գառն սառա-պանքներուն ազազակը, չի՞ մտա-ծեր, որ սղակի իր հացը տուողը, որուն պէտք է հաւատարիմ ծա-ռայողն ըլլայ:

Ռուսմանիոյ հայերը, մանաւանդ Պոթուշանցիք, պէտք է բողբ

մաններէն մէկը կը կազմէ: Այս կէտի մէջ նորագոյն ընկերա-գիտութեան ներկայացուցիչները ա-մէնն ալ համարեալ համաձայն են:

«Պէտք է մարդկային հասարակու-թիւններու մէջ յարմատախիլ ընել, հի՛րովին վերցնել գոյութեան դա-զանական կոնիւր գէթ այն չափով, ինչ չափով անիկա տոմոթսին կը վերաբերի»:

Պէտք է հացի, ստամոքսի անաս-նական խնդիրը վերցնել մարդ-կային հասարակութիւններու մէջէն եւ մրցումը քաշել աւելի բարձր աւելի գնահատելի եւ աւելի մարդա-վայել հոգեկան ու այլ կարողու-թիւններու ասպարէզները:

«Աստուած այդպէս է ստեղծեր եւ այդպէս ալ պիտի երթայ. Աստուա-ծայունը. Աւետարանը այդպէս կըսեն»-սրբագործուած բանաձեւերը արմատէն խախտուած են արդէն. այժմ այլեւս այդ բառերուն հաւա-տացողները կամ բացարձակ սղակ-ներն են կամ չաճու, սնափառու-թեան, բռնակալութեան ձգտումէն կուրացած կեղծողները:

Ստամոքսի անասնավայել խնդիրը վերցնելու է: Ամէն մարդ-անհատի հնարաւորութիւն տալու է «այրե-լու»... Զգտելու է «նիւթական»

բառնան Կ. Պոլսոյ Պատրիարքին և անոր անմիջական պատժուիլը խնդրեն. որովհետեւ այս տեսակ անձ մը Ռուսմանիոյ հայոց փոր-ձանք մըն է, և արգէն սկսած է Պոթուշանը տակն ու վրայ ընել իր զաղիր վարմունքովը:

Ա. Ե. Ն.

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

Նոյն իսկ արաբացուց ամենա-վատ ժամանակներուն՝ Սասուն ու Սալնոնորը (Պիթլիս) Պաղատի խալիֆաներու ազդեցութենէն թուրքովին անկախ, զօրաւոր քչիւրս պէկերու ձեռքն եղեր են: Այս պատճառով հայ տարրը՝ տակաւ ենթարկուած էր քիւրտի վայրագ իշխանութեան ու կեր-պով մըն ալ, անոր հարկաւ ու դարձած. հայոց ներքին կազմա-կերպութիւնը, յար և նման էր տեղական քիւրտերուն. շանազան ցեղերու բաժնուած, իւրաքան-չիւր ցեղը իր ցեղապետով իշ-խանով կամ ըէլիսով կառաջ-նորդուէր, որուն անսահման կը հպատակէին: Ամէն գիւղ ունէր իր գիւղապետը—ըէս—ու անոր ժողովական իշխանները. իրենց մէջ պատահած ամէն առ օրին վէճերն ու խնդիրները կը լուծ-ուէին ու կը կարգադրուէին գիւ-ղական այդ լիազօր ժողովի ան-դառնալի վճիռով:

Այս քարոտ լեռանց կտրիճ ժողովրդին կեանքը, ապրուստն, ու հագուստը շատ պարզ էր: Իր կեանքը շարքաշ ու իր սնունդը իր արգար քրտինքի արդիւնքը, իւղ, մածուն, թան, հաւկիթ, սեր, կոզի ու ոմանց ալ մեղր էր: Ինեւ չէ՛ մոռցուած այն մեղ-

հաւասարութիւն» մը հաստատուելու մարդոց մէջ:

Այս ամէնը լաւ... բայց ի՞նչպէս, ի՞նչ միջոցով:

Ահա այս «ինչպէս»-ի առաջն է, որ բոլոր արմատական ու բռնաւորա-կան կուսակցութիւնները կը բաժ-նուին իրենց հայացքներով ու ծրա-գիրներով:

Կուսակցութիւն մը (միակ խելա-ցին ու հիմնականը՝ մեր կարծիքով), կառավարիչ հողը եւ արդիւնագոր-ծութեան մնացած ամէն միջոցները զինը հասարակութեան տրամադրու-թեան տակ, շնչել մասնաւոր սե-փականութիւնը, ստեղծել ընդհա-նուր համայնական սեփականու-թիւն մը. ամէն մարդ աշխատի եւ ամէն մարդ վարձատրուի համաձայն իր աշխատութեան չափին:

Այս կուսակցութիւնն է, որ կը կոչուի «սոցիալիստ-ընկերավարական» (socialiste-démocrate). նա է, որ այժմ սկսեր է կլանել, իր մէջ ձուլել բազ-մաթիւ ստորաբաժանուելիք ընկեր-վարական կուսակցութիւնները: Նա է, որ այսօր Գերմանիայի մէջ 2 1/2 միլիոն ընտրողական քուէներ ու-նի... նա է, որ կանխանգստացնէ վիճելի Բ-ի միակետական ու բըռ-նակալական տրամադրութիւնները... կարճ՝ այդ կուսակցութեան վրայ են յառած բռնաւորներն իրենց թախծա-

ուսնոցներէն ծորած առատ մեղրի հոսանքը այն քստմեղի կոտո-րած իօրերուն ուր թուրք զինուոր-ները՝ Տարուիկի ու միւս մէկ քանի գիւղերուն մեղուանոցնե-րուն վատաբար կրակ տալով գետի պէս հոսեցուցին: Աւ մտա-ծել որ նահապետական բարի առանձնայատկութիւններով իր ինքնուրոյն գոյութիւնն ու իր պապեանական սրբագործուած սո-վորութիւնն ու անկախութեան ոգին՝ ահագին դարերու հողով-մամբ անվթար պահող այդ անուս, լեռնցի ու անխարդախ ժողովուր-դը իր գոյութեան կոնիւր անվեհեր միջկէն ետք, իր արգար իրա-ունքը պաշտպանելու յանցանքով, վատ թուրքի վայրագ ոճիրնե-րուն մատնուած, կը տառապի ան-վերջ, իր սիրելի հայրենիքը աւեր ու ամայի դարձած և օտարին ժամանակաւոր օգնութեան կարօ-տը կը քաշէ, իր կենդանի մնա-ցած սերունդը անօթութեան ժանիքէն ազատելու ու իր «քան-դուած օճախը» վերականգնելու համար: Խիստ տխուր և մորմո-քիչ է աս:

ՆԱՀԱ-ՊԵՏ

(Շարունակելի)

Ք Ր Ո Ն Ի Կ

Վանէն Պատրիարքարան զըր-կուած հեռագիր մը կը տեղեկա-ցընէ թէ մասնաւոր պաշտօնէից միջոցաւ կատարուած քննութենէ մը երեւան ելած է որ Վանայ և շրջակայից մէջ կարօտելոց թիւը կը ստուարանայ, և այժմ 12 հա-զար մարդ մինչեւ հունձքերը, առ նուազն 20ական փարայի կա-րօտ են օրական հացի համար:

Ընց հայեացքները, անկէ կը յուսան փրկութիւն... անկէ է, որ կը սար-սափին գրամատէրներն ու շահագոր-ծողները:

Այս կուսակցութիւններն ու ծրա-գիրները կը վերաբերին, ամէն պա-րագայի մէջ, ինչ կամ շատ հեռաւոր ապագայի մը, իսկ ներկայ ճնշուող, սանջուող ու չբուստ աշխատաւորը զրական բան մը կուզէ: Մարդուս միտքը ամբողջովին չի կրնայ բա-կանանայ ապագայով. անիկա պա-հանջ մը ունի ներկայիս մէջ միտ-թարական կէտ մը, պէթ չնչին քայլ մը, հանգստանալու «օլախիս» մը փնտրելու...

Քիչ մը միտթարուելու այս ձրգ-ստու մի է եւ հեռաւոր նպատակին քիչ մը մօտենալու զօրեղ տենջն է, որ կը ստիպէ յաճախ ծափահարութիւննե-րով ընդունել ու ողջունել ընդհա-նուր նպատակին համամատութեամբ խիստ չնչին ու գաճաճ փաստերը:

Այդպիսի միտթարական փաստ մըն է, որ կուզենք արձանագրել հոս:

ԲԱԲԱ

(Մնացակալը յաջորդով)

—Խառն ժողովը որոշեց փոփոխել Վանի նորընտիր առաջնորդ ներքին եպիսկոպոսի առաջուցը, Պատրիարքին առաջարկելով անոր արամացիութեան տակ դնել կարեւոր գումար մը որպէս զի միջոց ունենայ իր փոփոխել պաշտօնը հնարաւոր պայմաններու մէջ իր գործ դնել:

—«Բիւզանդիոն»ի կը պրեն թէ Մայր Աթոռը եւս 1500 ոսկիի չափ հացագին զրկեւր է Վան:

—Փետր. 9ին Վանի մէջ առաջին անգամ ըլլալով այս ձմեռ առաւ ձիւն եկեւր է իմեծ յոյս յառաջիկայ ամառան, բայց օդը ցուրտ է, իբր բացառիկ բախտաւորութիւն աղքատ գաղափար գին:

—Պատրիարքական շրջաբերական մը կը հրատարակէ աղգ. որքանոց ներու հոգաբարձութիւնը իրենց նախորդ տարուան մասաւարաութեան հաշուեցոյցը զրկել եւ միանգամայն որբերու ուսումնական վիճակին վրայ տեղեկագիր մը պատրաստել:

—Անցեալ շաբթու. Պատրիարքարանէն 500 ոսկիի մաս նպատակ գումար մը զրկուեցաւ քանի մը կարօտեալ դատաւորու: Ամենէն մեծ բաժինը Վան ստացաւ, ուր վերջին մէկ երկու շաբթուան մէջ զրկուածը 600 ոսկիի կը յանգի: Բայց կարօտութիւնը երթալով կը բազմապատկուի: Զէյթուն, Պրնուզ, Պիթլիս, Բալու, Կիւրին և ուրիշ տեղեր թշուառներու թիւը հետազնտէ կը սասկանայ:

—«Բիւզանդիոն» կիմանայ թէ Վանայ բաժնեւորները նախորդ շաբթու. կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանին հեռագիրը զրկած են կարօտեալներուն նոր նպատակներով և բաւական կարեւոր գումար մը ընդունել են:

—Աղգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան խնդրանքին վրայ Ս. Հայրապետը Պաղոսի նախագործներուն կոչումը ըրած ըլլալով, ասոնցմէ մէկը յանձն առած է տարեկան 250 սնտուկ քարիւղ նուիրել:

—Ներքին եպոս.ի առաջնորդական խնդիրը հետազնտէ ծանր հանգամանք կառնէ: Եպիսկոպոսը մերժեւր է մնայուն պաշտօնով Վան երթալ հրովարտակ ու կոնդակն ի ձեռին, եթէ իբր այցելու հովիւ կուզուի, այն ատեն պատրաստ է մեկնել:

—«Բիւզանդիոն» Մետրոպոլիտան պարեանի նուպար փաշայի մասին գրածը արատապելով, չարաչար հարուստած է միակողմանի հեղինակը: «Բիւզանդիոն» մի առ մի կը յիշատակէ այն չնչին նպատակները որոնք նուպար ըրած է իր երկար կեանքին մէջ իբր բոլոր աղգային բարիք: Սանասարեանին քանի մը պատիկ հարըտութիւնն ունենալով մէկտեղ, ո՛ւր է Սանասարեան ուրիշ ըրժարան մը որ նուպարեան ա-

նունը կրէ, կըսէ «Բիւզանդիոն», «Այս մարդը նոյն իսկ Եգիպտոսի հայ հասարակութեան օգտակար է եղած. միմիայն իր մարդիկը առաջ քշած է, և կարող մըն ալ չի նըրը շողքորթող պնակալէները. կտակ է, զգա՛կ մը անգամ է ձգած աղգին»:

Այս գաղափարները առաջին անգամ արդէն «Նարժում» արտայայտած էր: Մենք գոհ ենք որ Հայերու մէջ ճշմարտութիւնը ըմբռնող ու հրատարակաւ խոստովանելու քաջութիւնն ունեցող անձեր գեռ չեն պակասած:

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Տ Ո Ւ Փ

Տ. Ե. Ռուսնուգ. — Չեր զրուածիւնը կը հրատարակուի, բայց կը խնդրենք, որ ձեր բուն անունը իմացնէք մեզ կանխաւ:

—Վրիշ. Յիւրիւ. — Վիլհելմստորֆէն (Վիւրթէնպէրկ) Տ. Ազար Մանուկեան կը փախագի ձեր հասցէն իմանալ:

—Ղ. Մ. Վիլհելմստորֆ. — Կրկին դիմում ըրէք աւելի խիստ կերպով:

—Սիլիստրէ Վ. — Չեր զրկածը ընդունելիք:

Եգիպտոս. — Նարժումի հասցէին Աղգ. քանդակաւ տպագրուած զրկումը նամակաւ մէջ կորսուած ըլլալով, կը խնդրենք գրողէն որ բարեհաճ խըմբողութեան իմացնել թէ ե՞րբ և ի՞նչ մասին էր գրածը:

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Վ Ա Ն Դ Ե Պ Բ Ե Ր

Գ Ո Ր Մ Ա Ռ ՈՐ Ն Ե Ր ՈՒ Տ Օ Ն Ը

Մարտ 1ին Վիլհելմայի մէջ գործաւորները տօնեցին 48ին յեղափոխութեան յիշատակը: Մօտ 15 հազար հողի աշխատաւորներ թափորով գնացին կեդրոնական գերեզմանատունը և ապստանբութեան ատեն սպաննուածներուն շիրմին իրայ կարմիր ծաղիկներով պսակներ դրին: Խումբին առաջնորդը, Սզարա, աւենախօսութիւն մը ընելով յիշեցուց որ իրենց հայրերը մեռած են յօգուտ սրբաժուաներու որոնք ամէն ինչ մոռցած՝ կը դաւաճանեն 48ի սկզբունքներուն դէմ, հետազնտէ յետագիւրթեան մէջ նետուելով: Ռ. Րիչնեք ալ խօսեցան խառնակէն, չիներէն, չէխերէն լեզուներով: Ճետոյ երգելով 48ի աղգային երգը, փոքրիկ խմբուր բաժնուած, քաղաքին մէջ շրջադաշտեցան: Ոստիկանութիւնը խիստ հսկողութիւն ձեռք առած էր. ոչ մէկ միջադէպ տեղի ունեցաւ:

Ձ Ե Ն Ը Ն Կ Ե Ց Ո Ւ Թ Ի Ն

Եւրոպական տէրութիւններէն զատ, Լահէյի դեսպանախորհուրդին մէջ ներկայացուցիչ պիտի ունենան Մ. Նահանգները, Չինաստան, Պարսկաստան, Ճարմն և Սիամ:

—Ինսպանախորհուրդին գումարաւորները տեղի պիտի ունենան Չոլանտական խորհրդարանին մէջ: Սթալ, Ռոսիոյ դեսպանը հաւանականօրէն նախագահ պիտի ընտրուի, Յրանապի ներկայացուցիչը կը կարծուի ըլլալ նախկին նախարարապետ Ռիպօ:

Թուրք կառավարութիւնն ալ զէնընկեցութեան դեսպանախորհուրդին մասնակցելու հաճութիւնը տուած է, և սակայն ինչ ինչ վերապահութիւններ ըրած է:

Ի Ս Ա Ն Լ ՈՒ Ր Ե Ր

«Նօվի Վէք» լրագրին հաղորդած լուրը թէ փոխառութեան մը համար Վիլհելմ մեկնած պուլկարական նախարարները իրենց պաշտօնին մէջ անյայտը ելած են, բացարձակապէս անհիմն է: Իրականութիւնը այն է որ ստացուած յաշուութիւնները պէտք է ենթարկուին դաշիլիին ու Սօպրանիէին հաւանութեան:

—Ամսոյ 15ին Ռոսիոյ Պոլսոյ դեսպանը Բ. Կրան ծանուցագիր մը յանձնեւր է որուն մէջ յիշեցնելով իր վերջի յոնիս ամսուան ներկայացուցած պահանջումը Կովկաս գաղթած հայերուն վերադարձի մասին, առաջարկած է որ փութով պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուին յառաջիկայ գարնան 40,000 հայ զաղթականները մաս առ մաս իրենց տեղերը դարձնելու համար:

—Կրէտէի Սահմանադրութեան ծրագրին երկրորդ յօդուածը կըսէ. «ամէն անձ ազատ է դաւանել իր նախագահ համարած կրօնքը: Հաւատորմութիւնը արգիլուած է»: Այս յօդուածը որ ծրագրին քննութեան ատեն 133 ձայնով ընդունուեցաւ, խղճի ազատութեան յարգանքի ապացոյցն է զոր Կրետական խորհրդարանը տուաւ:

—Մաքստոնլա Անգլիոյ դեսպանը, Չինի արտաքին գործոց նախարարին ծանուց թէ՛ եթէ Չինաստան եղծանել ուզէ Հօնկոնկի և Շանկայի պանքային հետ կնքուած պայմանագիրը, Անգլիա պատերազմ պիտի հրատարակէ Չինաստանի դէմ, իսկ եթէ ուրիշ տէրութիւն մը զանի բռնադատէ եղծանելու, Անգլիա զէնքով պիտի պաշտպանէ Չինը: Անգլիական կառավարութեան այս սպառնալիքը Չինաստանի և Ռոսիոյ դէմ ուղղուած, մեծ յուզում յառաջ բերեւր է քաղաքական շրջանակներու մէջ:

—Գերմանիոյ մէջ ալ նախարարա՛ան տաքնապ մը երեւան եկած է զինուորական հաշուեկշռի վիճարանութեան միջոցին: Ռայխըտտակը շէր ընդունեւր կառավարութեան առաջարկը խաղաղութեան ատեն զօրբերութիւնը աւելցնելու մասին:

—)(—

ՆՈՐ ԴԵՂԱՐԱՆ
Ս Տ Ե Ց Ա Ն Պ Օ Յ Ա Ճ Ի Է Ց Ի
«Չար Պօրն» փողոցը Կ. Սօթիքօսի տան ներքեւի խանութին մէջ: Դեղերը թարմ են: պատրաստութիւնը արագ:
Կր փնտթէ նաեւ օգնական մը եւ շահեկրա մը:
1-3

Ա Ձ Դ
Պ. Տիգրան Թիւֆէնկեան պատիւ ունի ծանուցանել իր յարգոյ յաճախորդներուն, որ այս անգամ Ռուսնուգէն վերագտնալով, Չրօսարան մը բացած է Տ. Պօղոս Փափագեանի սան զիմաց, ընկերակցութեամբ կօսրթիւն Ավրամօֆի, Չրօսարանին մէջ կը գոնուին ամէն տեսակ ըմպիլք, իրենց բոլոր պարագաներով Տ. Թիւֆէնկեանի ձեռքով պատրաստուած, եւրոպական տարեկան ճաշակով թարմ կերակուրներ, զինները երես աման Մաքսի ու արագ սպասարկութիւն:
0-4

ՍԻ. ԱՐԻ ԹՈՒՂԹ
Տիրա Տիգրան Ըուժանեան կը ծանուցանէ թէ ի՞նչ Պոլսոյ Գուրչուն խանի զիմաց, կը վաճառէ Աղգ. Հիւանդանոցի ամենէն ընտիր նոր տեսակ սիկայի թուղթէն, զեղջեղ պիւնկով մեծաքանակ և փոքրաքանակ: Բարեկործութիւնը եւ շահը զրպանանին որ ամէն հայ գործածկ զայն: Կոն նաեւ Պօն, Վոլթօ և ուրիշ ամէն տեսակ թուղթեր: Յանձնարարութիւնք կը կատարուին ճրտիւ և փութով:
7-10

ԲԱՉՄԱՎԷՊ
Ա Մ Ս Ա Ե Ր Թ
57րդ Տարի
Տարեկան գին 10 Ֆր. — 4 բուպիլ. — 2 Տոլար:
Հասցէ Բէապարտին ար լա ողվի Բազմալէպ. Ս. Լազար:
Վրնիկ (Թիֆլիս)
ՄԵԼԻՍԵՆԵԿ ԵՊՍ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ 3
Պատրիարքի Գրաստանական Եկեղեցւոյ
ԿԱԼՅՑ
Տպարան «ԱՆԻ» 1898
Փին 3.50 Ֆրանք
Կը ծախուի կ. Պոլսոյ Պ. Պալենց գրատան և Պօքչանի (Ռուսանի) Վ. Մամիկոնեանի մօտ:

ՊՕՐՍԱ
Վառնա 10 Մարտ
ՊՈՒՂՏԱՅ
Վառն, լիպրա 55-58, հէքթօր
8.80-9.30 Ֆրանք
Արապա, լիպրա 55-60 հէքթօր
9-11.20 Ֆրանք
ԱՐԲԱ
Լիպրա 42-50 հէքթօր. 6.10-6.40
Ֆրանք
ՄԻՍԻՐ
Վառն, 55-57 լիպրա, 6-6.05
Առապա, 55-60 լիպրա, 6-6.20
Կիւնիկ 15-20 Վառն, 25-30 առապա
հէքթօրէ տիր:
ՃԱՐԸ
Կիւնիկ 1 1/2 արապա կէքթօրէ տիր:
58-60 լիպրա, 5.40-5.80 Ֆրանք
Առապա մուամէլէսի նարուկէն 21
Ֆրանք հիւսապը իչէ տիր:
ՕՏԳՈՐՆԻԿ: Ա. ՏՄԿՅՈՎԷ
Պատրիարքի «Взаимность» Երևան
Պատրիարքի «Взаимность» Երևան